

Dit is de 49^e uitgave van de Historische Vereniging Bergambacht

Inhoud

Voorwoord van de nieuwe voorzitter.	Pag. 2
Mededelingen van bestuur en redactie.	pag. 3
Polispuzzel of puzzelpolis. (Roel Botter)	pag. 6
Bijna verloren, toch nog gered. (Peter Sluisman)	pag. 12
Onbewoonbaar verklaard. (Roel Botter)	pag. 16
Verslag van de Alg. Ledenverg.	pag. 24

Voorwoord van de nieuwe voorzitter

Toen wij zeven jaar geleden in Bergambacht kwamen wonen dacht ik: “Historische Vereniging” waar is die nou voor nodig, want zoveel historische zaken kon ik niet ontdekken in het dorp.

Wij waren afkomstig uit Edam , een oud Zuiderzeestadje, vol met historie , dus vandaar mijn scepsis. Maar zoals het zo vaak gaat: schijn bedriegt. Ik ben eerst maar eens gaan lezen over hoe de omgeving is ontstaan en wat voor bijzonderheden er nog te zien zijn. Toen ik tijd had om wat beter rond te kijken en vooral eens naar de dorpen Ammerstol en Berkenwoude te fietsen, deed ik toch (voor mij) verrassende ontdekkingen. Ik ben toen al snel lid geworden van de Historische Vereniging Bergambacht om nog meer te leren over de geschiedenis van de omgeving.

Het eerste dat mij opviel was het unieke slagenlandschap, stukken land van 113 m breed en 1250 m lang. Deze maten stammen nog uit de middeleeuwen via koopakten met de graaf of bisschop en zijn sindsdien weinig veranderd. Prachtige boerderijen langs de Beneden- en Bovenberg in Bergambacht, vaak nog uit de achttiende- en twee nog zelfs uit de zeventiende eeuw.

Ik ontdekte daarbij ook dat de koeien hier andersom in de stal stonden dan in Noord-Holland. Langs deze wegen staan ook nog de zogenaamde bokpalen, waar zie je die nog.

Buiten ons territorium is overigens de hele Krimpenerwaard historisch gezien een geweldig interessant gebied. Denk hierbij aan de zilversmeden in Schoonhoven, hennepsteelt kwam voor in heel de waard, steenbakkerijen langs de IJssel, de zalmvisserij in Ammerstol en verder langs de Lek. Niet te vergeten de mooie stadjes Schoonhoven en Haastrecht

waar nog veel antieke gevelstenen in muren zijn te zien wanneer je er op let. En natuurlijk niet te vergeten de twee fraaie museums in die stadjes.

Enige tijd geleden realiseerden wij ons als vereniging dat wij vooral kijken naar zaken boven de grond, maar in een streek waar al duizend jaar bewoning is, is er onder de grond natuurlijk ook nog veel te ontdekken. Vandaar dat wij als vereniging ons aangesloten hebben bij de SAK (Stichting Archeologie Krimpenerwaard).

Op onze Algemene Ledenvergadering van 13 april jl. ben ik voorzitter geworden van onze vereniging. Ik vind dat zeker een hele eer, maar het brengt ook verantwoording met zich mee. Wij moeten zuinig zijn op ons erfgoed, er is helaas al veel en vaak onnodig vernield en verdwenen. Als Historische Vereniging proberen wij alert te reageren en in gesprek te gaan over veranderingen die zich aandienen, zowel boven als onder de grond. Samenwerking met Gemeente Krimpenerwaard is hierbij cruciaal, maar gelukkig is er een goede relatie en wisselwerking. Alleen samen kunnen we de historische elementen in onze gemeente bewaren voor het nageslacht.

Peter Sluisman.

Mededelingen van bestuur en redactie

Voor u ligt alweer de 49^e editie van ons verenigingsblad.

Logo

Het zal u wellicht zijn opgevallen dat we een nieuw logo op de voorpagina hebben staan. Ten tijde van het oprichtingsjaar van onze vereniging was het gebruik van het gemeentewapen van Bergambacht, dat toen uit drie dorpskernen bestond, niet toegestaan en was daarom

een ‘fantasiewapen’ ons logo. Omdat per 1 jan. 2015 de Gemeente Krimpenerwaard is ontstaan, is het gebruik van de diverse wapens geen beletsel meer. Daarom is nu een compilatie van de wapens van Bergambacht, Ammerstol, Berkenwoude en Zuidbroek(ja die ook) ons logo.

Nieuw bestuurslid

Het bestuur is na het afscheid van Huig Markus als bestuurslid bijzonder verheugd een nieuw bestuurslid te mogen voorstellen: Gerrit-Anne van Es uit Berkenwoude. De benoeming is tijdelijk, conform de regels zoals vastgelegd in de statuten van de vereniging onder art. 8 lid 3 en zal op de eerstvolgende ALV kunnen worden bekrachtigd.

Nieuwe leden

Onze vereniging groeit gestaag. We mochten onlangs lidnr. 171 verwelkomen. Hieronder de nieuwe leden.

De hr. G.A. van Es

De hr. W. Kleijn

De hr. F.J. Bos

Mevr. Koolwijk-Both

Mevr. S. de Boer –Snel

Mevr. J.P.A. Koot

Mevr. E. Krugers-Nederveen

Mevr. S.van Eijk

De hr. E.Smit

De hr. J. Noomen

De hr. J.Kooiman

Mevr. S.M.C. Roelse

Mevr. K.Kleijn v.d. Oever

Artikel op website RTV-Krimpenerwaard

Op verzoek van RTV Krimpenerwaard heeft uw redacteur een tweetal artikelen geschreven over Ammerstol en Bergambacht voor hun website en als promotie voor onze vereniging. Een artikel over Berkenwoude volgt nog. Hieronder de beide links:

<https://www.rtvkrimpenerwaard.nl/site/bergambacht-hoe-een-slaperig-dorp-ontwaakte/>
<https://www.rtvkrimpenerwaard.nl/site/de-kerk-van-ammers-door-roel-botter/>

Schenking

Van de heer J.C.Bezemer uit Emmen (voormalig Ammerstollenaar) ontvingen wij een aantal exemplaren van een door hem geschreven boek over de ontwikkeling, aanleg en opheffing van de spoorlijn Gouda-Schoonhoven. Onze bijzondere dank daarvoor!

RABO Clubsupport

Onze vereniging is weer ingeschreven voor de RABO Clubsupportactie van de Rabobank. Vanaf een nader aan te geven datum kunnen leden van de Rabobank weer een stem uitbrengen op de vereniging van hun keuze, waarmee mooie bedragen voor hun club kunnen worden verdiend. Nadere info volgt t.z.t.

Stolperstein en oorlogsgraven.

Vertegenwoordigers van ons bestuur zijn aanwezig geweest bij de onthulling van een zgn.'stolperstein'in de Hoofdstraat en een herdenkingsbord op de begraafplaats in Bergambacht. Beide als herinnering aan Bergambachtse slachtoffers in de 2^e Wereldoorlog.

Artikelen in dit blad

Peter Sluisman schreef een artikel over een opgedoken antieke zonnwijzer bij boerderij Bouwlust.

Roel Botter schreef een artikel over de procedure hoe een woning tot onbewoonbaar werd verklaard en een artikel over een polis van een brandverzekering die nogal wat gepuzzel opleverde. Met dank aan het ter beschikking stellen van documenten door resp. Joop Vink en Gerrie Kleijn.

Evenementen

Dit jaar zullen wij weer meedoen met de jaarlijkse braderie. Mochten wij nog hulp nodig hebben dan zullen we via de mail een beroep op onze leden doen.

Ook is het de bedoeling dat wij deelnemen aan Open Monumentendag op 9 sept. a.s. Organisatorisch is het op dit moment nog niet helemaal rond, maar wij hopen dat er weer een beklimming van de Laurentiustoren aangeboden kan worden. Tevens zal i.s.m. Stichting De Molen molen Den Arend kunnen worden bezocht.

Bezoek aan zustervereniging Stolwijk

Een aantal bestuursleden is op bezoek geweest bij de Stolwijkse zustervereniging teneinde kennis te nemen van hun ervaringen met de digitalisering van hun archief. Dit staat ons ook te wachten en daarom verzamelen wij zoveel mogelijk informatie over de aanpak. Duidelijk is wel dat dit een stevige klus wordt.

Notulen Alg. Ledenverg.

De notulen van de Algemene Ledenvergadering vindt u achterin dit blad.

Polispuzzel of puzzelpolis

(door Roel Botter)

In zijn boek 'Herinneringen aan de oude dorpskern van Bergambacht' schrijft Dick Blanken op blz. 16 over de bouw van een aantal huizenblokjes aan de huidige Parallelweg.. Hij memoreert o.a.de bouw van drie "arbeiderswoninkjes" die in de jaren '60 werden bewoond door de gezinnen van Cor v.d.Velde, Toon de Joode en Arie den Ouden. Het heette toen nog Achterweg, weer later Stationsstraat, waarna kort na de oorlog, uiteindelijk Parallelweg de definitieve naam

werd. De drie woningen zijn in de jaren '60 gesloopt om plaats te maken voor de uitbreiding van Timmerfabriek Kleijn.

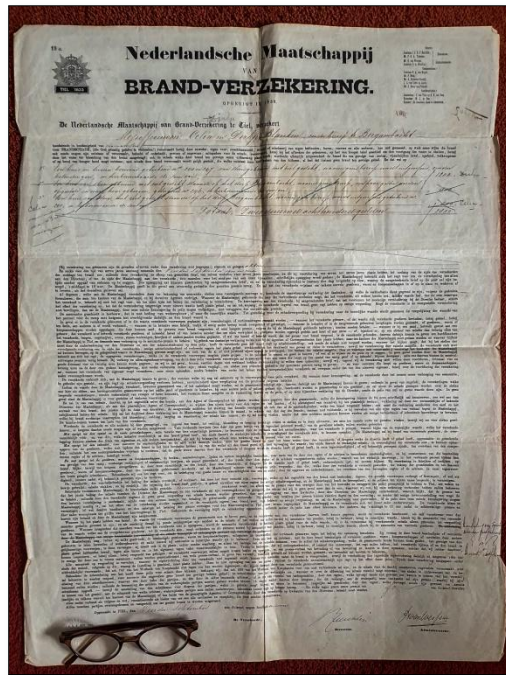

Op deze plek ontstond de anekdote over het commentaar van gemeente-opzichter Helder die protesteerde tegen het betonstorten door Kleijn op deze plek, omdat deze een groenbestemming had. Wim Kleijn zou daarop hebben geantwoord: “ach meneer Helder, het is maar

wat je mooi vindt, de een zaait bloemen en wij zaaien beton,” waarna Helder verslagen afdroop.

Onlangs kwamen we echter in het bezit van een prachtig document dat betrekking heeft op twee andere woningen die in dezelfde periode aan de Parallelweg werden gebouwd. Een polis ter dekking van het risico op brandschade, een brandverzekering dus. Bij een polis werd tot aan het einde van de vorige eeuw, toen de digitalisering langzaam begon door te dringen, gewerkt met papieren documenten, doorgaans in A4 formaat. Deze polis uit 1907 was echter van een ander kaliber. Het papier meet 47 x 62 cm, naar huidige administratieve begrippen gerekend een enorme lap. Alleen al de beginregels van de tekst zijn bijzonder: “De Nederlandsche Maatschappij van Brandverzekering te Tiel verzekert voor brandschade (die God genadig gelieve te verhoe-den)” en dan volgt de beschrijving van het betreffende pand. Zoals we lezen was de verzekeringsmaatschappij gevestigd te Tiel en opgericht in 1833, kort na de afscheiding van België, waar tot dan toe de meeste brandverzekeringsmaatschappijen waren gevestigd. De achterzijde van het document is echter nog interessanter.

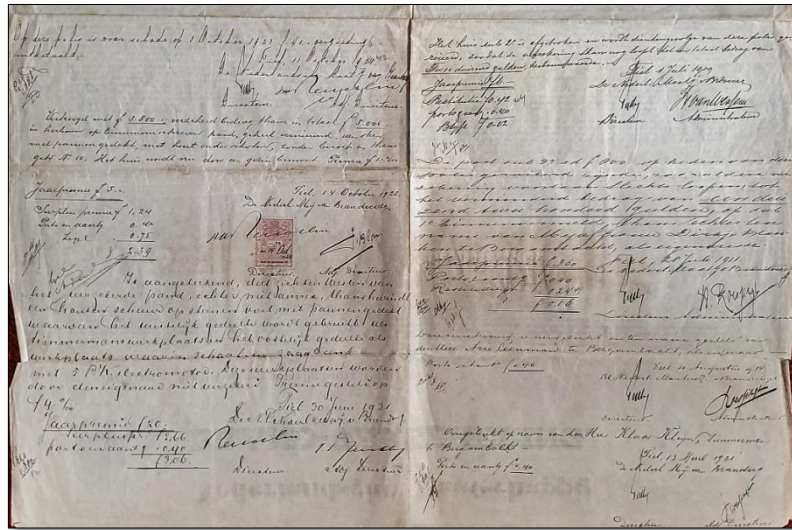
Staan op de voorzijde de namen van de verzekeringsnemer en de betreffende objecten aangegeven, evenals de verzekeringsvoorwaarden afgedrukt, op de achterzijde werden uitkeringen en wijzigingen met de hand bijgeschreven.

Het zorgt er tegelijkertijd voor dat dit op het eerste gezicht chaotische gekriebel verworden is tot een bijna onontwarbare kluwen. Er is een link naar de brand van 3 oktober 1921, toen zoals bekend, een groot deel van de dorpskern in vlammen opging. En bij die aantekening van brandschade ontstaat al verwarring. Dick Blanken schrijft over de bouw van een blokje van 2 woningen door Celia Blanken in 1909. Het is het blokje dat tegenwoordig de nrs. 25

en 27 heeft. Schuin aan de overzijde van de sloot staat de voormalige bakkerij aan de Voorstraat van Piet Kok die tijdens de grote brand werd gespaard omdat deze met pannen was gedekt. Celia Blanken woonde in het ene- en haar zus Dirkje in het andere deel van het blokje. Het werd verzekerd voor een herbouwwaarde van F1200,-

Bij de brand van 3 okt. 1921 werd het huis wel gespaard, maar er was toch enige schade, gezien een uitbetaling van F40,- . Daarna ontstaat een puzzel die ik nog niet volledig heb kunnen ontwarren.

Mutaties op de achterzijde van de polis

Even verderop naast het bericht van uitkering staat een gedagtekende mutatie uit 1909: “Het huis is afgebroken.” Ik kan slechts concluderen dat Celia Blanken dit huis in 1907 heeft gekocht en in 1909 heeft laten afbreken en herbouwen, waarna de herbouwwaarde voor verzekering is vastgesteld op F2000,- . Er wordt aangegeven dat het huis nu met pannen is gedekt. Er zal dus voorheen een rieten dak op hebben gelegen, zoals dat vrijwel overal het geval was met woningen die stamden uit de 19^e eeuw. Rieten daken werden overigens verboden na de brand van 1896 aan de Hoofdstraat, waar meerdere huizen in vlammen opgingen.

Vervolgens zien we een aantal nauwelijks te ontcijferen mutaties. In 1911 wordt Dirkje Blanken de eigenaresse van het pand en

verzekeringneemster. Waarschijnlijk t.g.v het overlijden van haar zus Celia. Daarna wordt in 1914 de heer Arie Leenman verzekeringnemer en dus waarschijnlijk de volgende eigenaar, om uiteindelijk op 13 april 1921 op naam van Klaas Kleijn te worden gezet. En dan wordt het nog ingewikkelder.

Klaas Kleijn met zijn gezin en een drietal onbekenden (links) voor zijn huis tegenover het bruggetje naar het Schepenstraatje

Onderzoek van andere documenten die zijn opgesteld door de toenmalige notaris J.P. Mahlstedde, rechtvaardigen de veronderstelling dat Kleijn de woningen kocht terwijl deze in de verhuur waren. Nergens blijkt dat hij er gewoond heeft, maar die mogelijkheid valt natuurlijk niet uit te sluiten. Hij was toen nog werknemer bij de Timmerfabriek Van Meggelen aan de Breede Weg, de huidige Hoofdstraat. Wel is bekend dat hij een huis bewoonde en liet verbouwen aan de Stationsstraat tegenover het Schepenstraatbruggetje en daar ook lange tijd woonde. Pas in 1924, nadat de fabriek van Van Meggelen, die kort daarvoor was verkocht aan F. Brekelmans, was afgebrand, begon hij zijn meubelfabriekje aan de Stationsweg, de huidige Parallelweg, op nr. 13.

In de polis wordt op 30 juni 1921 aangetekend dat ten westen van het bewuste huizenblokje zich een schuur bevindt. “op stenen voet en met pannen gedekt,” waarvan het westelijk gedeelte wordt gebruikt als timmerwerkplaats en het oostelijk deel als werkplaats waar schaaf- en zaagwerk wordt uitgevoerd m.b.v. een 1,5 pk elektromotor. Op de plaats van deze schuur staat nu de woning Parallelweg 23 die in 1923 werd gebouwd door de smid Jan Pols, wiens woning aan de Voorstraat, naast bakker Kok bij de grote brand in 1921 in de as was gelegd. De woning werd later bewoond door C. Romeijn, directeur van Timmerfabriek Berga. Hoewel in de bewuste schuur houtbewerkings-activiteiten hebben plaatsgevonden, is dit dus niet de basis geweest van de timmerfabriek van Kleijn. De schuur blijkt bij nader onderzoek in bezit te zijn geweest van de eerder genoemde Van Meggelen.

Kleijn kreeg in 1924 vergunning om naast zijn in 1922 verbouwde woning bij het bruggetje een kleine werkplaats te bouwen. Het vervolg van de ontwikkeling tot Timmerfabriek K. Kleijn en Zonen is bekend. Het bijzondere van dit document is dat je veronderstelt iets in bezit te krijgen dat betrekking heeft op De Grote Brand van 1921, maar dat dit uiteindelijk slechts een voetnoot blijkt, terwijl de historie van de voormalige Stationsstraat daarentegen weer wat duidelijker wordt.

Parallelweg 25-27

Bijna verloren, toch nog gered

(Een verhaal over een zonnewijzer door Peter Sluisman)

Zo'n zeven jaar woon ik nu in de Krimpenerwaard en heb mij gaandeweg verdiept in de geschiedenis van dit slagenlandschap en de dorpen en stadjes van deze prachtige polder. Wanneer je je hier in verdiept stuit je soms op wetenswaardige en intrigerende zaken die ik dan voor mezelf tot op de bodem wil uitzoeken.

Een van die intrigerende zaken was de verdwenen zonnewijzer van de fraaie boerderij Bouwlust uit 1671 aan de Bovenberg 56 in Bergambacht. De bekende boerderij waar de TV-serie 'Het Wassende Water' naar het boek van Herman de Man is opgenomen.

In o.a. twee boeken uit de jaren '80 (Dit land rondom Rotterdam) en (Monumenten in de Krimpenerwaard) zag ik een afbeelding van deze fraaie en bijzondere zonnewijzer. Navraag in de buurt en bij collega's van de Historische Vereniging leverde weinig op en men had het vermoeden dat de huidige eigenaar tijdens de recente verbouwing mogelijk het geheel wel in de container had gedeponerd. Ik, met mijn antiekachtergrond kon mij dat nauwelijks voorstellen, maar ja, als je met dit soort objecten niet zoveel hebt is natuurlijk alles mogelijk. Ik besloot eens bij de Gemeente te informeren, want boerderij Bouwlust

is tenslotte een Rijksmonument. De Gemeente kon geen uitsluitel geven, want de zonnwijzer was een los element, niet nagelvast met de boerderij verbonden en daarom niet genoemd in het rijksdocument. De Gemeente vertelde wel dat een zekere mijnheer Tibaud Taudin Chabot op 30 maart 2018 dezelfde vraag had gesteld.

Deze meneer bleek een bestuurslid te zijn van de Nederlandse Zonnwijzer Vereniging. (ik had hier nog nooit van gehoord). De

voorzitter van deze vereniging, mevrouw Astrid van der Werff, vertelde mij dat er in 1994 nog vier foto's waren genomen van de zonnwijzer, maar daarna uit hun beeld verdwenen was. Voorts had zij in haar dossier een overlijdensakte van een vroegere bewoner, de heer M. Charles Francois Guillame de Menton Bake die op 1 juni 1988 was overleden. Wat de rol van deze bewoner was ten aanzien van de zonnwijzer werd niet duidelijk. Vervolgens vertelde zij dat er een boek bestaat over zonnwijzers waar die bij Bouwlust als volgt in

wordt beschreven: Veelvlakige zonnwijzer, gemaakt van lood, bovenop staat een soort eenhoornant met daarop een bronzen engeltje met een lier. De kubus telt vierentwintig vlakken van verschillende vorm; vier- zes- en achtkantig. De stijltjes zijn open rechthoeken, driehoeken enz. Alle wijzerplaten zijn becijferd met Arabische cijfers met verdeling in hele uren. De noordgerichte vlakken hebben aan de middagkant de cijfers in omgekeerde volgorde. Op mijn vraag of de vereniging meer van dit type zonnwijzers kent moest zij het antwoord schuldig blijven.

Volgens de zonnwijzersvereniging is dit het enige exemplaar van dit type dat bekend is in Nederland. De enige die hier enigszins op lijkt is een achtlakkige, geheel van natuursteen gemaakte zonnwijzer, ondersteund door engelen, afkomstig uit het voormalige lusthof van Amaliastein in het Viaanse bos. Ontworpen in opdracht van Johan Wolfert van Brederode in de 17^e eeuw. (staat nog steeds in Vianen bij Lijnbaan 11)

De eerste eigenaar van Bouwlust is de familie Verduijn die de boerderij in 1671 liet bouwen en wiens wapen nog steeds in glas-

in-lood aanwezig is. Het is goed mogelijk dat de zonnwijzer in opdracht van deze eigenaar in die tijd vervaardigd is.

Wapen fam. Verduijn

Verdere informatie bij de Gemeente leverde op dat de boerderij in februari 2016 is verkocht en dat de nieuwe eigenaar op de hoogte was gesteld dat de zonnewijzer in de schuur lag en aan restauratie toe was, maar dat men daaraan nog niet was toegekomen. Daarop besloot de Historische Vereniging Bergambacht een brief te schrijven aan de huidige eigenaar met de vraag wat er van de zonnewijzer was geworden. De eigenaar antwoordde dat hij nog steeds in de schuur lag en er hij er tot nu ook nog niets mee had gedaan. Dat was het dan, einde verhaal zou je zeggen.

Maar ik ben dan toch nieuwsgierig en wil het zeker weten. Op een goede dag heb ik aangebeld en gevraagd of ik enkele foto's mocht maken van de zonnewijzer die in een van de schuren moest liggen. Ik werd vriendelijk ontvangen en de huidige eigenaar vertelde dat hij wel even had moeten nadenken over onze brief en in welke schuur het object was gebleven. Hij vertelde dat hij het nog nooit compleet had gezien en dat de vers- schillende onderdelen mogelijk ook niet bij elkaar lagen. Hij wist zeker dat hij zelf niets had weggegooid. De stenen zuil waar de zonnewijzer had opgestaan kon hij zich niet herinneren. We gingen dus op zoek naar een loden voet, de meerkantige kubus en de eenhoortand met het engeltje. De kubus en de eenhoortand kwamen boven water, maar de sokkel bleef onvindbaar. Het is een bekend gegeven dat wanneer objecten niet meer functioneren en in de schuur belanden, ook de interesse verdwijnt, niemand kijkt er meer naar om en op een kwade dag wordt het weggegooid.

Waarschijnlijk is het hier ook zo gegaan, niet uit desinteresse of onwil, maar op enig moment mis je de samenhang van de onderdelen, het raakt stuk enz. De huidige eigenaar zag er kennelijk ook geen gat in en stelde voor dat wanneer de Historische Vereniging er wat mee kon en het wilde behouden en restaureren, mochten we de onderdelen mee nemen. Een genereus gebaar waar wij blij mee waren, zeker omdat in

elk geval de belangrijkste onderdelen van dit bijzondere object waren teruggevonden. We gaan nu op zoek naar een restaurateur die een nieuwe voet kan maken en daarna op zoek naar een goede bestemming. Dit zijn toch de dingen waar we het voor doen. “HET BEHOUDEN VAN CULTUUR EN ERFGOED WAAR MOGELIJK” in onze mooie polder.

Onbewoonbaar verklaarde woning

(door Roel Botter)

Ze zijn al jaren uit het straatbeeld verdwenen. Misschien worden ze nog weleens gebruikt, ik heb geen idee, maar ik zie ze nergens meer. Mogelijk is de procedure veranderd en werkt het niet meer zoals vroeger. Waar ik het over heb? Ik doel op die, in de lijn van hun betekenis, wat armoedig ogende rechthoekige witte borden met zwarte letters die je aan woningen zag bevestigd en waarop stond dat het pand onbewoonbaar was verklaard. In mijn jeugd stond er zo'n huisje aan de Burgemeester Uilkensstraat naast villa Tannie.

Het 'klimophuisje' naast villa Tannie

Op de foto zien we het witte bord met de tekst waar ik het over heb. Aan de 'armenhuisjes' naast slagerij Jo den Ouden aan de Hoofdstraat hing ook zo'n bord, net als aan het krot naast slagerij Jan Boer aan de Voorstraat en aan de woning van het 'kattenvrouwtje' schuin er tegenover. Aan het einde van het gangetje tussen bakker Blanken en (toen) horlogemaker Taillie (nu de Turkse kleermaker) stond ook nog zo'n pandje verborgen. En zo waren er nog veel meer.

Ze hadden allemaal één ding gemeen: De armoe droop er vanaf. Je kon aan de buitenzijde al zien dat er in wonen een verschrikking moest zijn. Want dat gebeurde. Er hing dan wel zo'n bord aan het huis, maar veel van de onbewoonbaar verklaarde krotten werden toch nog bewoond. In die woning naast Jan Boer ontbrak tijdens de bewoning door de laatste bewoner, de fam. Schutte, zelfs een fatsoenlijke vloer in een deel van het huis. Geen hout, niets. Ze leefden op aangestampte aarde. Net als tegenwoordig was de woningnood groot.

Het krot aan de Voorstraat

In de jaren na de oorlog was het volstrekt normaal dat getrouwde stellen bij de ouders van een van hen inwoonden, zonder zicht op een woning. Huizen die eigenlijk dat predicaat nauwelijks nog verdienden, werden zo lang mogelijk bewoond tot het uiteindelijk niet meer verantwoord was vanwege

bouwtechnische- en gezondheidsrisico's. Ik herinner me dat ik in mijn jeugd enkele van die bouwvallen eng vond. Niet allemaal. Sommige waren alleen maar naargeestig om te zien. Maar het huisje naast villa

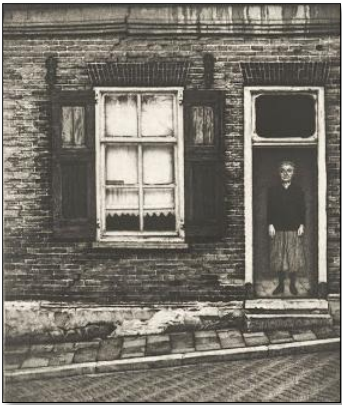
Tannie, waarvan ik me herinner dat het volledig met klimop was begroeid, vond ik om onduidelijke reden nogal 'spooky.' Daar zullen sprookjes over heksen die in dergelijke stulpjes woonden vrijwel zeker mede debet aan zijn geweest. Begin jaren '60 is het huisje gesloopt en tot op de huidige dag is er niet meer gebouwd. Daar zal nu, na de sloop van de villa's Tannie en Mon Désir en de bebouwing ernaast, wel verandering in komen. De Burgemeester Uilkenstraat heette vroeger Achterweg. Ze vormde lange tijd de noordelijke grens van de dorpskern. De naam werd in de jaren '20 van de vorige eeuw gewijzigd als erbetoon aan de toenmalige burgemeester die zich bijzonder had ingespannen voor de herbouw van de panden die verloren waren gegaan door de Grote Brand van 3 oktober 1921.

De straat loopt in de richting van de Hoofdstraat behoorlijk steil omhoog, althans voor polderlandse begrippen. Hij eindigt op het hoogste deel van een natuurlijke zandrug waarop de Hoofdstraat is aangelegd, aflopend in noordelijke richting.

De 'armenhuisjes' aan de Hoofdstraat
(nu Rijkstaete)

Op de hoek van de Hoofdstraat en de Burg. Uilkensstraat stond ooit een pand dat minimaal 150 jaar oud was. Daar was ook zo'n bord met die onheilspellende tekst bevestigd in de jaren '70. Het huis had voor mij iets mysterieus, althans het westelijk gedeelte. Daar zag je nooit iemand. Het werd bewoond door Jannemietje van den Oever, een toen al oudere vrouw die zich maar zelden vertoonde.

Ets met Jannemietje in de deuropening van haar winkeltje door de Bergambachtse kunstenaar Hans Blanken

Naast de deur die zich aan de straatzijde van de Burg. Uilkensstraat bevond, was een raam dat als etalage dienst deed en waarachter jarenlang een aantal pakken wasmiddelen prijkten, waarvan de kleuren volledig vervaagd waren. Jannemietje van den Oever stond dan ook ingeschreven als kruidenierster. Klanten heb ik er nooit zien binnen-gaan. Mogelijk was zij een van de laatsten en wellicht de allerlaatste van het contingent kruideniers en scharrelaars die in de crisisjaren een handeltje hadden met wat koffie, thee en waspoeder, waarmee men het hoofd boven water probeerde te houden. Op de Dijklaan waren 'Teussie' Bode en Piet Jongkind zulke kleine winkeliers. Ook in de Voorstraat en de Hoofdstraat waren ooit zulke winkeltjes.

Even een uitstapje over Jannemietje. Ze was dus een Van den Oever. De familie maakte al langere tijd deel uit van de Bergambachtse dorpsgemeenschap. Zo was er een Simon van den Oever, geboren in 1806. Hij was de vader van o.a. Hendrik, geb. in 1840, Simon, geb. in

1851 en Maarten, geb. in 1853. Ik schrijf “o.a.,” omdat er nog een hele trits kinderen was. Deze drie echter lieten het langst hun sporen na in de Bergambachtse dorpsgemeenschap. Zo was het Hendrik die in 1869 samen met molenbouwer Van der Straaten molen Den Arend bouwde aan de huidige Molenlaan. Zijn zoon Simon werd later ook timmerman. Hij werd, in tegenstelling tot zijn wat extravertere neef Simon, die een zoon was van eerstgenoemde Simon, ‘de Makke’ genoemd. Hij was een wat stille man. Die andere Simon was dus ‘de Wilde.’ Als brandweerman ging wilde Simon het vuur onversaagd te lijf. De Wilde en de Makke waren dus neven.

Ze waren beide ook neven van Jannemietje. Jannemietje was een dochter van Maarten. Jannemietje werd geboren uit het tweede huwelijk van Maarten met Cornelia Verkerk. Cornelia had een kruidenierswinkeltje met adres Dorp 43. Dat blijkt overeen te komen met de huidige Burg. Uilkenstraat 2, het winkeltje van Jannemietje en het pand waarover dit artikel gaat. Ze heeft dus waarschijnlijk het winkeltje van haar moeder voortgezet. Ze overleed in 1973. Tot zover over de familie Van den Oever.

Het huis waarover we het nu hebben werd in tweeën bewoond. Het gedeelte dat grensde aan het terrein van Garage Van Zoest werd bewoond door Machteltje Hoogendoorn met haar zoon Jan die met de bijnaam ‘Rollebol’ door het leven ging.. Het waarom van deze naam is mij wel bekend, maar daar wil ik het nu niet over hebben.

Wanneer en door wie werd een pand eigenlijk onbewoonbaar verklaard en wat was de consequentie? Had je daar als eigenaar mede een bepalende stem in, of werd dat elders beslist. Die vraag stelde ik mezelf ooit, waarbij ik vermoedde dat dit een beslissing van de lokale overheid moest zijn. Dat bleek ook het geval. Voor een woning golden destijds en ook nu, criteria waaraan moeten worden voldaan.

Die criteria staan in de Woningwet die in 1901 door het parlement werd aangenomen. Het zal duidelijk zijn dat deze in de loop der jaren

meermaals is aangepast aan de bouwkundige ontwikkelingen en woon-eisen. De lokale overheid (gemeente) controleert het woningbestand,

Burg. Uilkenstr. 2

ze brengt rapport uit, waarna op basis van dat rapport een woning door de burgemeester als onbewoonbaar kan worden aangemerkt. In dat geval moet de bewoner het pand binnen 6 maanden verlaten.

In 1970 werd het bewuste pand aan de Burg. Uilkenstraat door gemeenteopzichter Tjerk Helder beoordeeld. Zelfs een volslagen leek zou zich binnen 5 minuten een oordeel kunnen hebben vormen., zo slecht was het huis. Laten we aan de hand van dat rapport eens proberen ons een beeld te vormen van deze bouwval (want dat was het). Ik heb nog geen bouwjaar kunnen achterhalen, maar ik vermoed dat dit rond het begin van de 19^e eeuw ligt. Het zal ten tijde van de schouw zo'n 150 jaar oud gewesst zijn

Het rapport beschrijft eerst de plaatsing van de woning t.o.v. eventueel naastgelegen panden. In dit geval was dat aan de noordzijde het pand Hoofdstraat 1 waar ooit N. Versloot zijn winkel in interieurverzorging had. Ze waren van elkaar gescheiden met een steensmuur.

Vervolgens wordt het aantal vertrekken opgesomd en beschreven. Het waren er 5, variërend in afmeting van 18,6 m² tot 9 m². Er waren in de woonkamer 2 bedsteden aanwezig. Die werden echter gebruikt als opslag plaats voor de winkel en de eigen provisie. Jannemietje sliep zelf in het piepkleine kamertje aan de straatzijde van de Hoofdstraat.

Gelukkig voor haar was ze niet groot.

Vocht was een groot probleem. Muren kunen natuurlijk doorslaan ten gevolge van lekkage door dak en langs kozijnen, maar optrekkend vocht, zoals dat wordt vermeld in het rapport, bevreemdt me omdat het huis op bijna het hoogste punt van het dorp stond en op een zandrug, maar goed, ik ben geen deskundige. Helder schrijft dat alle vloeren zeer slecht waren en in de keuken zelfs geheel vergaan. Het dak vertoonde ernstige lekkage als gevolg van verrotte kilgoten en vergane pannen. De keuken was primitief en uitgerust met een zinken spoelbakje.

Het pand werd bewoond door 2 gezinnen. Inpandige toiletten ontbraken. Het toilet (in het rapport heet dit nog ouderwets een privaat) bevond zich in de tuin. Er wordt nog vermeld dat dit toilet niet afsluitbaar was. Je zat er dus niet op je 'gemak.' De put waarin de fecaliën en het huishoudwater werden opgevangen diende op regelmatige tijden te worden geledigd. Hoe dit werd gedaan vermeldt het rapport uiteraard

niet. De algemene toestand van het pand wordt als volgt beschreven: Fundering slecht, muren slecht, balklagen slecht en plaatselijk zeer slecht tgv verrotting door indringend water, kapconstructie en dakbeschot slecht, schoorstenen zeer slecht en brandgevaarlijk. Als laatste schrijft Helder: “De algemene onderhouds- en bewoonbaarheidstoestand is zeer slecht, op verschillende plaatsen in de woning moet het hemelwater in potten en pannen worden opgevangen`

Voor wie nog twijfelde, was na het lezen van deze opsomming slechts één conclusie mogelijk: Dit krot moest zo spoedig mogelijk uit het woningbestand worden verwijderd, hetgeen dan ook gebeurde.

Ik schreef het al: Dit pand was geen uitzondering, er waren behoorlijk wat van dergelijke krotten. Je hoort best vaak dat “het zo jammer is dat veel oude panden zijn verdwenen, “ vooral in de Hoofdstraat. Maar vervolgens gaat men naar huis, naar de comfortabele geïsoleerde woning en heeft geen last van tocht, klamme dekens en reumatische aandoeningen. De woningwet heeft haar nut ruimschoots bewezen.

Het braakliggend terrein aan de Burg. Uilkenstraat

Verslag van de Algem. Ledenvergadering op 13 april 2023 in De Tulp. Burgem. Huijbrechstr. 2 Bergambacht.

Aanwezig: ca 30 leden en het bestuur m.u.v. Huig Markus die vanwege gezondheidsredenen zich heeft afgemeld. Ook een aantal leden heeft zich afgemeld.

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering om ca 20.00h en heet allen welkom.

2. Vaststelling agenda

De agenda wordt zonder verdere aanvullende opmerkingen vastgesteld.

3. Ingekomen stukken en mededelingen.

3.1. Het archief is verhuisd van ‘De Schakel’ naar ‘De Tulp’. De digitalisering ervan is in de onderzoeksfase.

3.2 Joop Vink heeft documenten ter beschikking gesteld die duidelijk maken hoe een onbewoonbaar verklaring tot stand komt/kwam

3.3. Oproep aan de leden om historische documenten en spullen aan de vereniging aan te reiken alsmede een oproep aan de leden om zich te melden als vrijwilliger. Als voorbeeld wordt assistentie gevraagd voor de begeleiding bij het beklimmen van de kerktoren. Van 10.00 uur tot 16.00 uur zijn er 6 vrijwilligers nodig. Lid Hagendoorn merkt op dat het handig zou zijn als de vereniging kenbaar maakt voor welke activiteiten zij graag een beroep wil doen op vrijwilligers. Het bestuur neemt deze suggestie over.

3.4. In het bestuur is de vraag besproken of we voor het toezenden van de uitgaven van de historische periodiek naar de buitengebieden extra

porti moeten vragen. Vooralsnog meent het bestuur – gelet op de solide financiële positie van de vereniging – dit achterwege te moeten laten.

3.5. De vereniging neemt deel aan de braderie.

3.6 Er is een samenwerking met RTV-Krimpenerwaard. Er zijn bijdragen geleverd over Bergambacht en Ammerstol.

3.7 Het contact met de gemeente is goed. Wethouder Pannenkoek liet zich uitnodigen voor een bijeenkomst met de vereniging om eens bij te praten.

3.8 Het aantal leden is inmiddels 167 (vorige ALV 155).

4 Vaststelling van de notulen van de Algemene Ledevergadering van 28 april 2022

De notulen worden goedgekeurd.

5. Activiteitenverslag van het voorbije (half)jaar

5.1 Interim-voorzitter Booij ter Haar doet verslag van een aantal activiteiten binnen onze vereniging en daarbuiten. De bestuursvergaderingen werden met een zekere regelmaat belegd. Er waren 5 lezingen. Met de bibliotheek is een samenwerking. Op zaterdagen is er elke 2 maanden open café en er is een HOP-expositie. Peter Sluisman geeft een uitleg bij aangereikte spullen.

5.2 De SAK – stichting archeologie Krimpenerwaard - wordt door ons vertegenwoordigd door Peter Sluisman. Contacten met de Gemeente Krimpenerwaard zijn beter geworden.

5.3 Het aantal leden groeit gestaag. We kunnen ze nog beter informeren en verder betrekken middels goede verhalen via het internet.

5.4 De ledencontactavonden waren 17 maart 2022 conservator Bisdom van Vlietmuseum, 28 april 2022 Peter Sluisman 'Meten is weten', 7 november René Kappers plaats van de Tol in Ammers, 17 november 2022 Peter Sluisman' ontdekkingstocht Krimpenerwaard.

5.5 Het verenigingsblad kreeg ook van leden bijdragen, de lay-out is beter, de leesbaarheid is vergroot. Het bestuur spreekt haar dank uit aan het adres van de adverteerders. Ook grote dank aan de distributeurs van het blad; Wim Kroone en mevrouw Kreuk.

6. Financieel jaarverslag en begroting

Penningmeester Hans van Jaarsveld geeft een toelichting op het financieel jaarverslag 2022. Er zijn vanuit de zaal geen opmerkingen dienaangaande.

7. Verslag kascontrolecommissie

Voorzitter Rietvelt en de heer Knapper brachten een bezoek aan de penningmeester om de boeken 2022 te controleren. Zij lezen een verklaring voor waarin zij vaststellen dat de boeken 2022 door de kascontrolecommissie akkoord zijn bevonden. Met de goedkeuring van de kascontrolecommissie wordt het bestuur gedéchargeerd voor het financiële beleid 2022.

8. Benoeming nieuwe kascommissie

De hr. Knapper wordt voorzitter, de hr. Boom wordt reservelid, mevrouw Van Zoest wordt 2e reserve.

9. Bestuursverkiezing.

- a) Booij ter Haar treedt af en is niet herkiesbaar. De vergadering gaat akkoord met de voordracht van Peter Sluisman als nieuwe voorzitter.
- B) Huig Markus treedt af en is niet herkiesbaar. Huig zal binnenkort de heer Van Es uit Berkenwoude als kandidaat-bestuurslid presenteren. C) Hans van Jaarsveld is aftredend en herkiesbaar. Hij stel zich opnieuw kandidaat. De vergadering gaat akkoord.

10. Afscheid als bestuursleden van Booij ter Haar en Huig Markus.

Peter Sluisman memoreert dat Booij 15 jaar lang voorzitter was die nooit om woorden verlegen zat. Booij spande zich voor allerlei activiteiten in en probeerde daarbij zoveel mogelijk mensen te betrekken. Peter heeft hem altijd gekend als een opgewekte voorzitter. Booij heeft mede bijgedragen aan een gestage groei van aantal leden. Peter bedankt Booij hartelijk en reikt hem een goede fles wijn aan. Huig Markus zal op de eerstvolgende bestuursvergadering afscheid nemen.

Vanuit de leden wordt geopperd om het fenomeen 'oud- en ereleden' te introduceren. Het bestuur zal zich over dit voorstel buigen.

11. WBTR

Hans van Jaarsveld licht de WBTR toe. Deze wet is bedoeld om het toezicht binnen rechtspersonen te intensiveren. Op zijn vraag aan de vergadering of de vereniging een extra orgaan in het leven moet roepen, wordt niet gereageerd. Hans merkt op dat het zinvol is om het vierogenprincipe toe te passen als het gaat om financiële transacties. Het bestuur stelt voor om bij uitgaven die hoger zijn dan € 500 per keer een tweede bestuurslid te laten accorderen. De heer Boon geeft aan dat de vereniging tot 1 juli 2026 de tijd heeft om de wet in haar beleid op te nemen. De wethouder geeft aan dat de statuten dienen te worden aangepast. Hans geeft aan dat hij de notariële WBTR-checklist

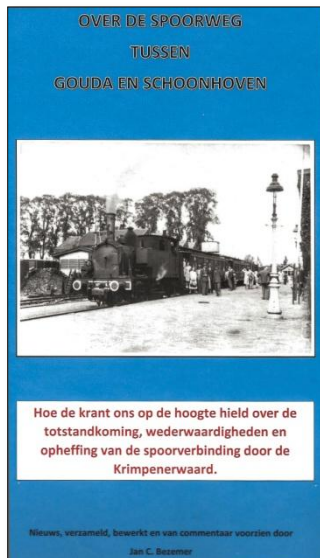
op de statuten vd vereniging heeft toegepast en vooralsnog geen urgente wijziging van de statuten noodzakelijk acht.
Bestuurslid Aad van der Meijden maakt zijn ongenoegen kenbaar over dit soort regelgeving.

12. Rondvraag

Mevrouw Berkhouwer miste o.a. de vlag op de kerktorene.d.
Wethouder Pannenkoek geeft aan dat het vlaggenprotocol wordt verzaakt. Hij zal nauwer toezien op een juiste uitvoering en biedt zijn excuses aan.

13 Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 21.15h. Na de pauze geeft de heer Holdermans een lezing over de Hervormde Kerk in Ouderkerk aan de IJssel.

Het door J.C Bezemer geschreven boek over de aanleg van de spoorlijn tussen Schoonhoven en Gouda